

Управління освіти і науки
Житомирської обласної державної адміністрації
Комунальний заклад «Бердичівський педагогічний коледж»
Житомирської обласної ради
Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янчука»
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова,
факультет іноземної філології, кафедра методики викладання світової літератури

ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАК: ГРАНІ, ІНТЕРПРЕТАЦІЯ, УКРАЇНА

Збірник наукових праць
Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої 220-річчю з дня народження письменника
(Бердичів, 15—16 трав. 2019 р.)

Київ
2019

УДК 821.161.2
Б21

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» (протокол № 8 від 24 квітня 2019 р.)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Анісімова Ніна Павлівна — доктор філологічних наук, професор кафедри української та зарубіжної літератури і порівняльного літературознавства Бердянського державного педагогічного університету;

Мірошніченко Лариса Федорівна — доктор педагогічних наук, професор кафедри методики викладання світової літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова;

Рик Сергій Миколайович — кандидат філософських наук, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Токмань Ганна Леонідівна — професор кафедри української і світової літератури та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук, професор (голова редколегії);

Бабійчук Тамара Василівна — викладач-методист комунального закладу «Бердичівський педагогічний коледж» Житомирської обласної ради, кандидат педагогічних наук (заступник голови редколегії);

Клименко Жанна Валентинівна — професор кафедри методики викладання світової літератури Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, доктор педагогічних наук, професор;

Кицак Богдан Вікторович — голова громадської організації «Центр розвитку Бердичева», кандидат історичних наук;

Кицак Людмила Вікторівна — викладач-методист комунального закладу «Бердичівський педагогічний коледж» Житомирської обласної ради, кандидат філологічних наук;

Козубенко Леонід Миколайович — доцент кафедри української та зарубіжної літератури та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», кандидат педагогічних наук, доцент;

Колісниченко Ніна Анатоліївна — викладач-методист Бердичівського коледжу промисловості, економіки та права;

Овдійчук Лілія Миколаївна — доцент кафедри української мови та методик викладання історико-філологічного факультету ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука», кандидат педагогічних наук, доцент.

Б21

Оноре де Бальзак: грані, інтерпретація, Україна : збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю з дня народження письменника (Бердичів, 15—16 трав. 2019 р.). Київ: «Видавництво Людмила», 2019. 492 с.

ISBN 978-617-7828-00-5

У збірнику вміщено статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 220-річчю з дня народження письменника, яка відбулася 15-16 травня 2019 року на базі комунального закладу «Бердичівський педагогічний коледж» Житомирської обласної ради.

У працях відображено актуальні питання бальзакознавства, зокрема інтерпретацію творчості Оноре де Бальзака в сучасному літературознавстві, а також рецепцію творчої постаті письменника в художньо-документальних джерелах, запропоновано методичні моделі вивчення біографії та творів французького прозаїка в навчальних закладах, акцентовано увагу на популяризації спадщини романіста, осмислено роль України в житті та творчості Оноре де Бальзака.

Видання адресоване науковцям, учителям, викладачам та студентам.

УДК 821.161.2

34. *Шовкопляс Г. Є. БАЛЬЗАК УТАЄМНИЧЕНИЙ, АБО СЕРАФІТИЧНИЙ АНДРОГІН У ПОСТМОДЕРНОМУ ПРОЕКТІ*.....230
Shovkoplias H. The Mysterious Balzac or the Seraphic Androgynous Creature in a Postmodern Project.
35. *Zartor G. ПРИЙОМ КОНТРАСТУ ЯК ЗАСІБ ЕМОЦІЙНОГО ВПЛИВУ НА ЧИТАЧА У ТВОРАХ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА*238
Zartor G. The Method of Contrast as a Means of Emotional Influence on the Reader in the Works of Honoré de Balzac.

Частина 2. ПЕДАГОГІКА. ПСИХОЛОГІЯ. КУЛЬТУРОЛОГІЯ

PART 2. PEDAGOGY. PSYCHOLOGY. CULTURE STUDY

1. *Бабійчук Т. В. ТЕХНІКИ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ З ЛІТЕРАТУРИ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА)*.....243
Babiichuk T. Techniques of Critical Thinking in Extra-Curricular Activities Dealing with Literature (Based on the Example of Works by Honoré de Balzac).
2. *Бондаренко Л. Г. ІНФОГРАФІКА ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА В ШКОЛІ*249
Bondarenko L. Infographics as a Modern Method of Study of Honoré de Balzac's Works at School.
3. *Будаківська Л. Й. ЗНАЧЕННЯ ЧИСЕЛ У ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «КУЗИНА БЕТТА»*.....254
*Budakivska L. The Meaning of the Numbers in Honoré de Balzac's Works Based on the Novel *Cousin Betta*.*
4. *Васильєв Є. М. РЕЦЕПЦІЯ ПОСТАТІ Й ТВОРЧОСТІ БАЛЬЗАКА У СУЧАСНІЙ ДРАМАТУРГІЇ (НА МАТЕРІАЛІ П'ЄСИ «ОНОРЕ, А ДЕ БАЛЬЗАК?» ОЛЕГА МИКОЛАЙЧУКА І НЕДИ НЕЖДАНОЇ)*258
*Vasyliiev E. Reception of the Personality and Works of Balzac in Contemporary Drama (Based on the Play *Honoré, where is Balzac?* by Oleg Mykolaychuk and Neda Nezhdana).*
5. *Васюта С. Д. ВСЕПОГЛИНАЮЧІ ЛЮДСЬКІ ПРИСТРАСТІ ЯК ВИЯВ ДУХОВНОГО ЗАНЕПАДУ СУСПІЛЬСТВА У ТВОРАХ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА «ШАГРЕНЕВА ШКІРА» ТА І. ФРАНКА «ОСНОВИ СУСПІЛЬНОСТІ»: НООСФЕРНИЙ АСПЕКТ*.....269
*Vasiuta S. Comprehensive Human Passion as the Manifestation of Spiritual Decay of Society in the Works *The Magic Skin* by Honoré de Balzac and *Bases of Society* by Ivan Franko: Noospherical Aspect.*
6. *Весельська Г. С. ЛІТЕРАТУРНО-МОВНИЙ АСПЕКТ У ТВОРЧОСТІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА (НА ПРИКЛАДІ ПОВІСТІ «ГОБСЕК»)*.....276
*Veselska G. Linguistic and Literary Aspects in Honoré de Balzac's Prose (Based on the Novel *Gobseck*).*
7. *Волинець І. М. ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧИХ МАТЕРІАЛІВ У ВИВЧЕННІ ТВОРЧОСТІ О. ДЕ БАЛЬЗАКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ*280
Volynets I. The Use of the Country Studies Resources in Learning Honoré de Balzac's Works at General Secondary School.

Здається, творчість Бальзака досліджена на достатньому рівні: ми знаємо Бальзака – хроніста та описувача свого часу і свого суспільства, Бальзака - реаліста, що зображує типові образи у типових обставинах, трохи гірше знаємо Бальзака -філософа. Однак Бальзака - містика ми майже не знаємо. У головній «Містичній книзі» Бальзака створено образ міфічної небесної істоти, серафітичного андрогина. Визначення «серафітичний» походить від назви бальзаківської «містичної книги» – роману «Серафіта», тобто, говорячи про серафітичного андрогина, ми завжди маємо джерелом названий роман Бальзака.

Найвідоміший радянський дослідник Бальзака Б.Г.Реїзов у збірнику статей «Бальзак» докладно аналізує теми, образи, мотиви бальзаківської творчості та у своєму аналізі зупиняється за крок до «Серафіти», перед тим надавши характеристику роману «Лілія долини». Лише одна згадка про Серафіту для порівняння з образом головної героїні «Лілії» пані де Морсоф: «Це буде земна досконалість, - пише Бальзак про пані де Морсоф, - як Серафіта - досконалість небесна»[3,с.279]. У статті, що присвячена історії створення та видання роману «Лілія долини», Реїзов ще раз згадає «Серафіту»:«Взаємні незадоволення знову почалися з того часу, коли Бальзак, який писав для «Revue de Paris» свою «Серафіту», занадто затримав продовження рукопису; коли ж він предоставив рукопис, Бюлоз став затягувати процес видання, заявивши, що роман занадто «містичний» и для нього не підходить. Бальзак забрав рукопис та видав роман окремим виданням (H.de Balzac . Le livre mystique в 2т.,1835.)» [3, с.293].

Отже, «Серафіта» була написана і видана у 1835 році. Довгий час роман не перевидавався і не перекладався. У книзі Бальзака розповіді про таємничу істоту Серафіту з детальним переказом шведського вчення Сведенборга «Про небеса, про світ духів і про пекло» передує розлога посвята Евеліні Ганській :

«Пані Евеліні Ганській,

уродженій графині Жевуській

Пані, ось твір, написати який Ви мене попросили: присвячуючи його Вам, я радий, що маю змогу засвідчити щирю приязнь, яку Ви викликали в мене. В тому, що мене звинуватили в безсиллі після спроби вирвати з глибин таємничості цю книжку, яка, попри прозорість нашої прекрасної мови, вимагала світлої поезії Сходу, Ваша провина! Хіба не Ви накинули мені цю боротьбу, схожу на боротьбу Якова, сказавши, що найнедосконаліший

начерк цього образу, омріяного Вами, як і мною, з дитинства, і далі багато важив для Вас? Ось перед Вами те, що так багато важить. Чому цей твір не може належати винятково таким благородним умам, що їх, як і Вас, урятовує від світських ницостей самотність? Такі уми могли б надати цьому твору мелодійності, якої йому бракує, і вони руками одного з ваших поетів започаткували б ним славетну епопею, на яку ще чекає Франція; але вони приймуть його в мене, наче одну з тих балюстрад, виконаних сповненим віри митцем, на яку спираються палігрими, що, вслухаючись у спів прекрасного хору, розмірковують над смертю людини.

З пошаною, пані, Ваш відданий слуга

де Бальзак

Париж, 23 серпня 1835 року» [2].

Дослідниця «Містичної книги» Бальзака Н.Ф.Решетняк ставить цілком слушне питання стосовно закономірності появи цієї книги у творчості Бальзака: «Чи варто розглядати «Містичну книгу» як кредо, що висловлює глибоку тенденцію творчості Бальзака? Або це лише літературна зухвалість, лише естетична спокуса? Питання залишається суперечливим як для тих, хто заперечує можливість існування Бальзака - містика, так і для інших, хто вважає великого романіста adeptом християнського містицизму. У будь-якому випадку слід аналізувати бальзаківську творчість у цілому, як того волів сам письменник» [5].

Теософи Емануель Сведенборг та Луї-Клод де Сент-Мартен, звичайно, мали вплив на Бальзака, однак вибір письменником їхніх теорій для містичної книги обумовлений не власними його смаками і захопленнями, а скоріше смаками та захопленнями того сторіччя. Розповсюдження сведенборгізму і мартинізму, течій, що пов'язані з магнетизмом і сомнамбулізмом, у Франції доби ХУІІІ – початку ХІХ століття визначили цей вибір великого романіста. Масонський рух у всіх гілках і відгалуженнях також живився цими вченнями. «Серафіта» надає ілюстрацію бальзаківського містицизму, головними поняттями якого є «внутрішня людина» та «дар ясновидіння». Цей символічний роман, на перший погляд, створений на підґрунті містичного вчення Сведенборга, є плодом творчої уяви самого Бальзака, результатом його наукових і релігійно-філософських пошуків, і, певною мірою, є поетизацією доктрини Сведенборга. Користуючись вченням Сведенборга про досконалих створінь андрогинів, Бальзак розробив власну теорію, що дозволяла розпізнавати «ангелів» серед звичайних людей.

У давньогрецькій космогонії орфічної доби Андрогин тлумачився як породження Хаоса та Ефіра та втілення чоловічо-жіночого начала всіх речей і явищ. У таємничих герметичних вченнях пізнього

еллінізму Андрогин стає втіленням божественної сутності людської істоти. Найбільш відоме тлумачення Платоном міфа про Андрогина як про досконалу істоту, що поєднує чоловічі та жіночі начала. За Платоном, Зевс, злякавшись могутності Андрогина, поділив цю досконалу істоту на дві половини – чоловіка і жінку. У містичних доктринах побутувало вчення про те, що людська душа була розділена на дві частини – чоловічу та жіночу, і що людина залишається недосконалим створінням, аж поки ці частини через почуття, які зветься коханням, не поєднуються. З цієї доктрини з'являється занадто часто експлуатована концепція про «споріднені душі», котрі мають шукати довгий час, поки не знайдуть частину, що доповнює їхню розділену душу. Концепція «споріднених душ» пояснює посвяту твору графині Евеліні Ганській, яка містить у тому числі і натяк на спорідненість душ Бальзака та його коханої.

Поступово міф Андрогина набуває популярності, але разом із популяризацією відбувається спрощення міфу: андрогина низводять до образу гермофродіта та надають останньому не божественну, а диявольську іпостась. Тут нічого не поробиш: будь-яка популярність містить вульгаризацію першоджерела. Гермофродіту стали приписувати чуттєвість двостатевої істоти, щоб задовольнити потреби публіки, якій така чуттєвість імпонує.

Роман Бориса Акуніна «Позакласне читання» із серії «Пригоди магістра» було видано у 2003 році в межах постмодерного проекту про детектива Ераста Фандорина. У романі паралельно розвиваються дві сюжетні лінії: дія першої лінії відбувається в останній рік перед смертю російської імператриці Катерини II, а час дії другої сюжетної лінії – початок XXI сторіччя. У першій лінії геніальне дитя, семирічний хлопчик Митридат стає випадковим свідком підготовки замаху проти старої імператриці. Намагається врятувати її від смерті, заплутується у палацових інтригах. На допомогу хлопчику приходить шляхетний та освічений відлюдник Данило Фондорин. У другій сюжетній лінії, сучасній, британець з російським корінням баронет Ніколас Фандорин потрапляє у домашні вчителі (шляхетна поведінка та англійська мова) до нещодавно знайденої доньки відомого пластичного хірурга. Колишній однокласник хірурга викрадає дівчинку, щоб шантажувати батька-багатія під час укладення вигідної для обох фінансової угоди. Всі розділи акунінського роману іменовані назвами творів, що складають список для «позакласного читання»: «Великі сподівання» Діккенса; «Втрачений рай» Мільтона; «Смерть Івана Ілліча» Толстого; «Багато галасу з нічого» Шекспіра тощо. Завершуються розділи останніми реченнями вказаних творів-джерел. Цей список «позакласного читання», на перший погляд, містить звичний, «класичний» перелік творів, що надають вчительки школярам для читання під час літніх канікул, але в середині списку прихована типова для постмодерних творів авторська провокація: поруч з творами, які дійсно притаманні для традиційного переліку «літнього»

читання школярів (Діккенс чи Толстой), у списку зустрічаємо (двічі) маркіза де Сада, «Небезпечні зв'язки» Шадерло де Лакло та бунінський «Сонячний удар». Архаїчний Державин з «Амуром та Псішеєю» сусідствує зі «Злочинами кохання або Шаленством пристрастей» де Сада або «Новим прекрасним світом» Олдоса Хакслі. Головна насолода у постмодерній грі автора з читачем полягає у тому, що «наївний читач» ніколи не здогадається, хто є автором твору, означеного у змісті – класичний Бунін чи заборонений для дитячого читання де Сад. Автор - ерудит не може відмовити собі у задоволенні плести химерні мережива інтертекстуальних зв'язків, непередбачуваних та загадкових, утворюючи нові смислові гнізда на перетині художніх текстів.

Ім'я Бальзака у постмодерному проекті жодного разу не згадується, твори Бальзака не увійшли до переліку творів для «позакласного читання», але друга, прихована, площина смислових гнізд при вмілому декодуванні містить посилення до бальзаківської «Містичної книги» - роману «Серафіта». Достатньо згадати, що у другій (сучасній) сюжетній лінії «Позакласного читання» секретарем-асистентом баронета Ніколаса Фандорина «состоит» дивна істота, особа, гендерно не визначена, людина майбутнього, в іншому місці – «трансвестішка» [1, с. 108], Валя Глен. Валя водночас і «вона» і «він», у залежності від дня – «рожевий» чи «голубий». «Поліхромний» [3, с. 109], - каже про нього Фандорин. Причому і Валентин, і Валентина неймовірно гарні, модні, сексуальні, викликають захоплення у всіх оточуючих: «Длинноногая красавица с фиолетовыми волосами и шальными зелеными глазами» [3, с. 10] або «женщина-вамп, явившаяся утром на работу и всего полчаса назад поившая шефа чаем, успела трансмутироваться в стройного бритоголового юношу» [3, с. 35]. Тандем імені - прізвища дивної істоти (Валя Глен) має статус гендерно-нейтральний, так би мовити, унісекс, тобто стать не визначає (Серафіта-Серафітус). Попри безліч вмінь Валі Глена (вчив багато мов, займається сучасними танцями, володіє боротьбою тиквандо, досконало засвоїв комп'ютер, майстерно керує автівкою тощо), поданий цей образ іронічно. Важко визначити у цьому випадку тип іронії: це засаднича іронія постмодернізму як такого чи власний іронічний погляд автора проекту щодо молодого покоління. Краса Валі занадто екзотична, навіть трохи вульгарна. Валя знає кілька іноземних мов, змішує їх, створюючи химерну макаронічну говірку: «Ладно вам закидываться. – Глен одним пальцем дотронулся до Никиного плеча. - Захотел человек и улетел. Его прайваси. Мы все как перелетные фогели. Поклюем семечек, выведем птенцов и курлык-курлык, пора в райские страны» [1, с. 109].

Бальзаківський Серафітус викликає у всіх оточуючих захоплення і навіть закоханість. Зовнішність Серафіти-андрогина у Бальзака подано у дусі пафосного романтичного піднесення: «Серафітус скинув із себе шубу, підшиту хутром куниці, загорнувся в неї і заснув. Старий служник залишився якось мить стояти на місці, з любов'ю дивлячись на дивну істоту, що

лежала перед ним, стать якої будь-кому, навіть вченим, важко було встановити. Побачивши її такою загорнутою у звичне вбрання, схоже водночас на жіночий пеньюар та чоловічу шубу, неможливо було припустити, що ці маленькі ніжки, які визирали з-під шуби, ніби для того, щоб показати витонченість, з якою природа їх створила, не належали дівчині, але її чоло, профіль її обличчя, здавалося, виражали небачено могутню чоловічу силу. "Вона занедужала й не хоче про це мені розповісти, — подумав старий, — вона в'яне, наче квітка, осяяна надто пекучим сонячним промінням". І старий заплакав»[2].

Якщо в романі Бальзака Серафіту кохає і чоловік (Вільфрід) ,і жінка (Мінна), то в акунінському романі сама Валя безнадійно закохана (закоханий) у свого шефа Фандорина, який уникає та навіть трохи побоюється свого помічника (помічниці) та його «андрогенных»[1,с.108]спокус.У«Позакласному читанні» також є епізод загального замилювання Валею: «Валя парила в свободном полете: по-сестрински поцеловалась с какой-то огненно-рыжей девицей, сразу же вслед за этим под села к двум юным мачо кавказской наружности,оживленно принялась им что-то рассказывать, зажестикულიровала.Ничего,за эту барышню можно было не тревожиться. Впечатление эфемерности и хрупкости было обманчивым. Кроме современного танца Валентина занималась еще каким-то восточным мордобоем(что-то квохчущее,кончается на «до»»[1,с.263]. Всі завдані Бальзаком параметри андрогина витримані: поєднання тендітності і фізичної сили; поєднання краси чоловічої і жіночої в одному тілі; досконалість у всіх вміннях.Правда,у постмодерному проекті бальзаківський пафос знижується до іронічної тональності постмодерну лише однією деталлю: Серафіта надихається молитвами для своїх злетів, а Валя, перш ніж піднятися і злетіти, ковтає у туалеті якусь наркотичну «гидоту»: «Отлучилась в туалет – на каких-нибудь две минуты, но когда вернулась, ее было не узнать: в расширенных зрачках посверкивали шальные искорки, рот расползался в блаженной улыбке, а тело так и выбрировало в такт музыке. Успела глотнуть или нюхнуть какой-то дряни, догадался Фандорин. То ли экстази, то ли кокаина.А может , и «молнии»- кажется,есть такое зелье»[1,с,258]. Серафіту –андрогина миттєво знижено до чуттєвого гермафродита,«трансвестішки» Валі Глен.

Здавалося , що всі ознаки присутності бальзаківської Серафіти у постмодерному проекті Акуніна доведені: авторські знаки розкодовані та витлумачені, прихована бальзаківська лінія інтертекстуальності виявлена. Але автору й цього замало: у першій сюжетній лінії (історичній) про пригоди геніального хлопчика Митридата ми також знаходимо знаки присутності«Містичної книги»,точніше вчення Сведенборга (шведське вчення), що сповідували російські масони, послідовники розенкрейцерів. «Орден злато-розового куста»[1,с.130],до якого колись належав і Данила Фондорин,і всі переслідувачі малого Митридата.Розумні та освічені російські

масони, просвітники і реформатори, виявляються жалюгідними маріонетками у руках Великого Мага - Прохора Маслова. Введення у текст твору масонського мотиву є історично доречним: друга половина царювання Катерини II позначено гоніннями на масонів. Український дослідник масонського руху Віктор Савченко пише про ту добу: «Тоді ж Катерина Друга знову почала підозрювати розенкрейцерів у протидержавній діяльності на «користь Прусії» і масонським Циркуляром була зупинена будь-яка активність до особливого розпорядження. Союз єлагінських лож припинив роботу у зв'язку з переслідуванням масонів шведської системи» [6, с.66]. Отже масонство у Росії було розгромлене і перебувало у мовчанні та бездіяльності, ложі прийшли у занепад і були закриті, друкарні спалені. Але орден зберіг свої основні кадри й організацію. Акунін робить Великим Магом «начальника Секретной експедиции» [1, с. 138] Прохора Івановича Маслова. Хлопчик Митридат знає таємницю Маслова – масонський знак на тілі: тому хлопчика треба знищити, щоб таємницю Великого Мага було збережено.

Постмодерністські тексти, до яких відносяться і романи Акуніна, за своєю природою є цитатно-колажними. Важко розгледіти або розкодувати хоч би і більшу частину цих перегуків та алюзій. Для того треба бути особливим читачем - читачем досвідченим, підготованим. Дехто прочитає постмодерний проект Акуніна як цикл авантюрних романів. Автор не буде ображеним. «Подвійне кодування», розрахунок на такого читача, який все зрозуміє «все», і такого, який зрозуміє «дещо», є типовим для постмодерної літератури, але для Акуніна він є обов'язковим як основа романної поетики.

«Перегуки» між різними джерелами додають цікавості «досвідченому читачеві», який отримує задоволення від авторської гри. Автор статті у російському літературознавчому журналі з інтригуючою назвою НЛО характеризує творчий метод Акуніна у «Позакласному читанні» так: «Любить Борис Акунін, як і інші постмодерністи, іронічний розрив між цитатою та реаліями художнього світу, що супроводжують цитату» [5]. Аналізуючи авторські знаки кодування у творі, можемо додати, що деякі з них утаємничені і розкодувати такі досить важко: перегук у двох сюжетах «шведського вчення» Сведеборга та його послідовників – масонів з постаттю міфічного андрогина, а нині «трансвестішки» на перетині надає нам джерело, яким живиться постмодерний текст-проект Акуніна, а саме - роман Бальзака «Серафіта». Але імені Бальзака читач у тексті не зустріне.

Список використаних джерел :

- 1.Акунин Борис Внеклассное чтение. Роман. В двух книгах. – Москва: «ОЛМА-ПРЕСС»,2002.—с.382.
2. Бальзак де Оноре Серафіта
<https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=695&page=27>.
- 3.Реизов Б.Г. Бальзак. Сборник статей. – Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1960. – с.329.
4. Решетняк Н.В. «Мистическая книга» Бальзака: от истоков до художественного воплощения теософских идей.//Научная библиотека диссертаций и авторефератов disserCat/
<http://www.dissercat.com/content/misticheskaya-kniga-balzaka-ot-istokov-k-khudozhestvennomu-voploshcheniyu-teosofskikh-idei#ixzz5fRgdFjKq>
- 5.Андрей Ранчин Романы Б. Акунина и классическая традиция: повествование в четырех 		 главах с предуведомлением, лирическим отступлением и эпилогом. // НЛЮ, 2004, №67, //Журнальный зал: /<http://magazines.russ.ru/nlo/2004/67/ran14.html>.
- 6.Савченко Віктор Україна масонська. – Київ : Нора-Друк,2008.- с.336.
7. Сведенборг Э. О небесах,о мире духов и об аде. – Київ: Україна, 1993.- с.336. – Рос. мовою.